

זכויות תושבי ירושלים המזרחית

בהיותם תושבי קבע, הפלסטינים תושבי ירושלים המזרחית זכאים על פי חוק לכל השירותים והזכויות שלהם זוכים אזרחי ישראל (למעט הזכות להצביע בבחירות לכנסת). אולם בפועל לא כך הוא. במשך עשרות שנים לא הקצו הרשויות הישראליות משאבים לתחזוק ירושלים המזרחית ולפיתוח השירותים והתשתיות בה. כתוצאה מכך תושביה חיים בתנאי מצוקה קשים. רובם הגדול אינם מקבלים ואינם יכולים לקנות את השירותים הבסיסיים ביותר, וזכויותיהם לתנאי קיום נאותים ולכבוד נפגעות אנושות.²²⁶

מניסיונה של האגודה לזכויות האזרח, כאשר בעלי תפקידים מביעים עניין כן ואמיתי לפעול לשינוי המציאות בירושלים המזרחית ועושים זאת תוך הידברות ושיתוף פעולה עם התושבים, ניכר שיפור-מה בשטח: כך למשל בתחום שירותי הדואר,²²⁷ התברואה²²⁸ שירותי הרווחה²²⁹ וקביעת שמות לרחובות.²³⁰ אולם לרוב השינוי אינו יוזמה של הרשויות, אלא תוצאה של מאבק משפטי של ארגונים ושל פעילים מקרב התושבים. יתרה מזאת, השיפורים הם טיפה בים, ואין בהם כדי לגשר על פני הפערים שיצרו ארבעה עשורים של הזנחה.

בעיה מרכזית בחיי הפלסטינים בירושלים המזרחית היא התנהלות המשטרה. באזור רווי המתח, החיכוכים והפרות הסדר רבים מעשי האלימות של שוטרים כלפי התושבים, ובהם קטינים.²³¹ כתוצאה מכך אין התושבים הפלסטינים רואים במשטרת מחוז ירושלים גוף המגן עליהם ומשרת אותם. לדידם המשטרה היא גוף עוין, מנוכר, שלרוב מפעיל את כוחו נגדם, מתעלם מצורכייהם ומביטחונם, ומעדיף את האינטרס של האוכלוסייה היהודית בעיר.²³² לא פעם הנפגעים ממעשי אלימות או בני משפחותיהם נמנעים מלהגיש תלונה למחלקה לחקירות שוטרים (מח"ש), בשל חוסר האמון שלהם במערכת. על רקע זה יש משנה חשיבות לטיפול ההולם של מח"ש בתלונות שכן

²²⁶ להרחבה ראו למשל: **יום ירושלים 2012: מחנך והזנחה**, אתר האגודה לזכויות האזרח, 16.5.2012,

<http://www.acri.org.il/he/?p=21306>

²²⁷ **מברכים על תיבות הדואר בעיסאווייה, אך הדרך עודנה ארוכה**, אתר האגודה לזכויות האזרח, 4.1.2012,

<http://www.acri.org.il/he/?p=18970>

²²⁸ **בית המשפט: לפתור את בעיית התברואה בצור באהר ואום טובא תוך ארבעה חודשים**, אתר האגודה

לזכויות האזרח, 1.3.2011, <http://www.acri.org.il/he/?p=1602>,

²²⁹ **זכויות תושבי ירושלים המזרחית: שירותי רווחה**, דף מידע באתר האגודה לזכויות האזרח,

<http://www.acri.org.il/he/?p=2133>

²³⁰ **Umm Kulthum, ACRI, and the Postal Service in East Jerusalem**, אתר האגודה לזכויות

האזרח (אנגלית), 21.10.2012, <http://www.acri.org.il/en/2012/10/21/umm-kulthum-street>,

²³¹ להרחבה ולדוגמאות ראו: נסרין עליאן ואח', **סקירת פעילות משטרת מחוז ירושלים בשנה החולפת: אלימות,**

חוסר אמון והחרפה ביחס המשטרה לאוכלוסייה הפלסטינית בירושלים, האגודה לזכויות האזרח, יוני 2011,

<http://www.acri.org.il/he/?p=12153>; נסרין עליאן, **הפרת הוראות חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול),**

התשל"א-1971 בטיפול המשטרה בקטינים בירושלים המזרחית, האגודה לזכויות האזרח, מרס 2011,

<http://www.acri.org.il/he/wp-content/uploads/2011/05/violations-youth-law.pdf>; פניית האגודה לזכויות

האזרח למפקד משטרת מחוז ירושלים בעניין התנהלות המשטרה ביום האדמה, 5.4.2012,

<http://www.acri.org.il/he/?p=20775>; פניית האגודה לזכויות האזרח למפקד מחוז ירושלים בעניין פיזור הפגנות

נגד פעולת צה"ל בעזה, 19.11.2012, [http://www.acri.org.il/he/wp-content/uploads/2012/11/letter-to-](http://www.acri.org.il/he/wp-content/uploads/2012/11/letter-to-jerusalem-police-chieft-21.11.12.pdf)

[jerusalem-police-chieft-21.11.12.pdf](http://www.acri.org.il/he/wp-content/uploads/2012/11/letter-to-jerusalem-police-chieft-21.11.12.pdf); **שהכו קשות חשודים**, הארץ, 25.5.2012, <http://www.haaretz.co.il/news/law/1.1716361>; עוז רוזנברג, **ביהמ"ש: לפתוח בחקירה נגד שוטרים**

שוטרים, הארץ, 25.5.2012, <http://www.haaretz.co.il/news/law/1.1838855>; 9.10.2012, <http://www.haaretz.co.il/news/law/1.1838855>;

גיא פלג, **צפו: הסרטון שהפיל את שוטרי מג"ב**, mako – החדשות, 7.11.2012,

<http://www.mako.co.il/news-law/legal/Article-5568b6a876cda31004.htm>

²³² **סקירת פעילות משטרת מחוז ירושלים בשנה החולפת: אלימות, חוסר אמון והחרפה ביחס המשטרה**

לאוכלוסייה הפלסטינית בירושלים, ה"ש 231 לעיל.

מוגשות. אולם כפי שנפרט להלן, אלה מטופלות לעיתים באופן לקוי ולא מספק, דבר שמגביר עוד יותר את הנתק ואת חוסר האמון בין אוכלוסיית ירושלים המזרחית לבין הרשויות.

טיפול לקוי בתלונות על אלימות שוטרים

במאי 2011 נסע שריף עביד, תושב עיסאווייה שבירושלים המזרחית, ברכבו בכניסה לשכונה, ונקלע במקרה לאזור שהתרחשו בו יידויי אבנים. כמה שוטרים שנכחו במקום עצרו אותו, גררו אותו באלימות מהרכב, השליכו אותו ארצה, היכו אותו ובעטו בו.²³³ בעקבות האירוע סבל עביד מכאבים קשים, נאלץ לפנות לקבלת טיפול רפואי בבית חולים ורותק למיטתו לשלושה ימים.

האגודה לזכויות האזרח פנתה בשמו של עביד למחלקה לחקירות שוטרים (מח"ש) בבקשה לחקור את האירוע. לתלונה צורף תיעוד ממצלמת אבטחה ביתית,²³⁴ המאשר את מעשי האלימות של השוטרים. ואולם מח"ש החליטה לסגור את התיק בעילה של "אין עבירה". האגודה הגישה ערר לפרקליטות, ולאחר בחינה מחודשת של הסרטון החליטה הפרקליטות להורות למח"ש לפתוח מחדש בחקירה בתיק. אולם ביוני 2012, יותר משמונה חודשים לאחר מכן, הודיעה מח"ש שסגרה את התיק, הפעם בעילה של "חוסר עניין לציבור". נציגת האגודה לזכויות האזרח עיינה בתיק ונדהמה: היא גילתה שהתיק נפתח ונסגר ללא כל פעולת חקירה – וכי לא נוסף שום חומר על מה שהיה בו לפני הגשת הערר הראשון: עדותו של המתלונן, המסמכים הרפואיים שצירף לתלונתו והסרטון שמתעד את האירוע. השוטרים החשודים לא זומנו לחקירה, לא נעשה בירור בעניין אל מול הגורמים הרלוונטים במשטרה, ולא זומנו עדים שיכלו לשפוך אור על האירוע. למרות שלא ביצעה כל פעולת חקירה, השתתה מח"ש שמונה חודשים בטרם החליטה על שינוי העילה של סגירת התיק. ביולי 2012 הגישה האגודה ערר נוסף, ובו טענה להתרשלות חמורה בהתנהלות מח"ש. טרם נתקבלה החלטה בערר.

המקרה של שריף עביד הוא רק דוגמה אחת מני רבות של טיפול לקוי של מח"ש בתלונות של תושבים מירושלים המזרחית.²³⁵ להלן נסקור כמה דפוסי פעולה מדאיגים בנוגע לחקירת תלונות אלה, כפי שעולים מתיקים שבהם טיפלה האגודה לזכויות האזרח.

סגירת תיק החקירה ללא חקירה מספיקה: במקרים רבים נראה כי חקירות מח"ש מבוצעות באופן חלקי ורשלני ולא ניכר בהן מאמץ מספק להגיע לחקר האמת. תיקים רבים נסגרים בעילה של חוסר ראיות או חוסר אשמה, לאחר פעולות חקירה מעטות בלבד, אם בכלל. לא פעם מח"ש כלל אינה מזמנת עדים שעשויים להבהיר את נסיבות האירוע; או שהחשודים מזומנים לחקירה באיחור ניכר, והיכולת לנהל חקירה תקינה נפגמת.

²³³ סיפורו של שריף עביד והסרטון המתעד את האירוע הובאו ב: ניר חסון, **שוטרים שלקחו לחקירה פלסטיני בן 7 לא יועמדו לדין**, הארץ, 13.8.2012, <http://www.haaretz.co.il/news/law/1.1799994>.

²³⁴ אפשר לצפות בסרטון בידיעה באתר הארץ: **שוטרים שלקחו לחקירה פלסטיני בן 7 לא יועמדו לדין**, ה"ש 233 לעיל.

²³⁵ כך למשל חקירת תלונתו של וחייד א-רווידי, שמובא באתר בצלם: **ערר על החלטת מח"ש לסגור תיק חקירה על תקיפת תושב סילוואן בידי שוטרי מג"ב**, 26.7.2012, http://www.btselem.org/hebrew/beatings_and_abuse/20120725_appeal_on_wahid_a_rawidi_assault
האגודה לזכויות האזרח הגישה לפרקליט המדינה ערר על ההחלטה לסגור את תיק החקירה בתלונתו של א-רווידי.

כמה דוגמאות לפגמים בניהול החקירה בתיקים שבהם טיפלה האגודה לזכויות האזרח: השוטרים החשודים זומנו לחקירה רק כמה חודשים לאחר הגשת התלונה; תיק נסגר לאחר שבוצעה בו פעולת חקירה אחת בלבד מלבד גביית עדות המתלונן; חוקרי מח"ש כלל לא ביקשו למסור לידיהם את תיעוד החקירה שצולמה בווידאו, והרי תיעוד שכזה היה מבסס או מפריך בקלות את טענות המתלונן; לא זומנו עדים שהיו יכולים לבסס את טענות המתלונן; לא נחקרו שוטרים שהיו עדי ראייה.

אימוץ כמעט אוטומטי של גרסאות השוטרים החשודים: בחלק מהתיקים ניתן משקל רב לטענות השוטרים המתחוקרים, ומח"ש מיהרה לאמץ את גרסאותיהם בלי לבחון כראוי את אמיתותן. זאת, גם לאחר שכמה אנשים התלוננו על אותם שוטרים, וגם כשטענות המתלוננים גובו במסמכים רפואיים. כך, במקרים שונים, השוטר החשוד בתקיפת המתלונן נשאל שלוש שאלות בלבד; השוטרים החשודים לא עומתו עם טענת המתלונן, ולפיה נשמעו מתאמים גרסאות לאחר האירוע; לא זומן מומחה רפואי לבחינת גרסת השוטרים על נסיבות פציעתו של המתלונן; השוטר החשוד לא עומת בחקירתו עם הסתירות שנתגלו בין דוח הפעולה שכתב לבין הגרסה שמסר בחקירתו; השוטרים הכחישו את כל טענות המתלוננים ובזאת הסתיימה החקירה.

הצורך לחקור כהלכה ולא לקבל באופן אוטומטי את גרסאות השוטרים מתחדד נוכח "קשר השתיקה" שקיים במשטרה בכל הנוגע לאלימות כלפי אזרחים.²³⁶

סגירת תיק חקירה גם כשהתשתית הראייתית מאמתת את טענות המתלונן: לא פעם קרה שגם כאשר החקירה העלתה ממצאים המאמתים את טענות המתלוננים על אלימות כלפיהם, החליטה מח"ש לסגור את התיקים. כך למשל, הוחלט לסגור תיק מחוסר ראיות, אף כי חומר החקירה הכיל עדויות רבות שתמכו בטענות המתלונן, וסתירות מהותיות בגרסאותיהם של החשודים. תיק אחר נסגר מחוסר ראיות למרות הסתירות בגרסאות השוטרים וההסבר הקלוש שנתנו לנסיבות פציעתו של המתלונן, והיעדר עדויות שיסותרו את גרסת המתלונן. בדיקת פוליגרף של המתלונן לא שללה את גרסתו, אך השוטרים סירבו להיבדק.

החלטת מח"ש שלא לפתוח בחקירה מחוסר עניין לציבור, במקרים שבהם נעשה שימוש לא חוקי באמצעים לפיזור הפגנות: במקרים רבים של הפרות סדר בירושלים המזרחית משתמשת המשטרה בכוח ובאמצעים מופרזים לפיזור הפגנות בלב שכונות מגורים צפופות. התוצאות: פגיעות ממכות, מגז מדמיע ומכדורי גומי, ואפילו פגיעות בנפש.²³⁷ בהקשר זה יצוין כי ועדת אור, שחקרה את השימוש החריג של שוטרים באמצעים לפיזור הפגנות באירועי אוקטובר, שהביא למותם של 12

²³⁶ ראו למשל דבריו של הרצל שבירו, מנהל מח"ש לשעבר, כפי שהובאו בתקשורת, בתשובה לשאלה אם יש סיכוי ששוטרים שנכחו באירוע אלים, גם אם לא השתתפו בו בפועל, יאמרו את האמת: "אין סיכוי. אין סיכוי. אני יכול למנות על כף יד אחת את המקרים שבהם שוטר סיפר על עבירה פלילית של חבר שלו בעבירה של שימוש בכוח. אתה יודע מה, גם לא על כף יד אחת. זה קשר השתיקה. זה לא שהשוטרים קשרו את הקשר לפני האירוע, אבל עובדתית הם שותקים והם לא יספרו את האמת על אירוע של שימוש בכוח כלפי אזרח." גידי וייץ, **מנהל מח"ש היוצא הרצל שבירו: יש תשתית ראייתית לתלונה שהגישה אינס**, הארץ, 23.12.2010, <http://www.haaretz.co.il/news/law/1.1236796>

²³⁷ ראו למשל פניית האגודה בעניין התנהלות המשטרה ביום האדמה, 5.4.2012, ה"ש 231 לעיל; **סקירת פעילות משטרת מחוז ירושלים בשנה החולפת: אלימות, חוסר אמון והחרפה ביחס המשטרה לאוכלוסייה הפלסטינית בירושלים**, ה"ש 231 לעיל, תחת הכותרת "התנהלות המשטרה בהפרות הסדר"; **האגודה: על המשטרה לפתוח בחקירת מותו של הפעוט מוחמד אבו-שארה מעיסאווייה**, אתר האגודה לזכויות האזרח, 4.10.2010, <http://www.acri.org.il/he/?p=2581>. בתשובה נמסר מהמשטרה שהאירוע נחקר ולא נמצא חשד לפלילים.

אזרחים ישראלים, קבעה כי על מח"ש למלא תפקיד מרכזי במיצוי הדין עם שוטרים המעורבים באירועים כאלה.²³⁸ אולם נראה שלא תמיד מטופלים אירועים כאלה ברצינות הראויה. כך למשל לא נפתחה חקירה בעילה של "חוסר עניין לציבור" לאחר ששוטרים ירו כדורי גומי מסכני חיים לעבר פניה של אישה, שלא השתתפה באירועים האלימים ואף היתה מרוחקת מהם מרחק ניכר. זאת למרות התוצאה המזעזעת – האישה איבדה את עינה – ולמרות שמתחקיר של אגף המבצעים במחוז ירושלים, עלה שהשימוש בכדורי הגומי נעשה בלא סמכות ובניגוד לנוהלי משמר הגבול. במקרה אחר הוחלט שלא לפתוח בחקירה (שוב מ"חוסר עניין לציבור") נגד שוטרים שתקפו באלימות תושבים מסילוואן, בין היתר על ידי שימוש חסר הבחנה בתרסיס פלפל.

אכן, כוחות המשטרה בירושלים המזרחית נאלצים להתמודד עם מצבים רגישים וחריגים. אף על פי כן, בשעה שהמשטרה ממלאת את תפקידה עליה לנהוג בסבירות ובוהירות. החלטת מח"ש שלא לפתוח בחקירה או לסגור את התיק, גם כאשר תוצאות האירוע חמורות ביותר, משקפת גישה סלחנית ומקוממת כלפי שוטרים שנוהגים באלימות עם אזרחים תמימים. המסר שכוחות המשטרה עלולים לקבל הוא מסר מסוכן המזלזל בשמירה על שלמות גופם ועל חייהם של תושבי ירושלים המזרחית, ומאותת לכוחות שנתונה להם יד חופשית להשתמש באמצעים קיצוניים ככל שיהיו לצורך השמירה על הסדר הציבורי.

טיפול לקוי בתלונות של קטינים: מחדלי החקירה שסקרנו לעיל מתרחשים גם בתלונות שוטרים על אלימות כלפי קטינים, אך מלבדם יש פגמים הרלבנטיים רק לחקירות מח"ש העוסקות בתלונות של קטינים.

מעצר וחקירה של קטינים אמורים להתבצע בזהירות יתרה, ועל פי הנורמות והכללים המיוחדים המנויים בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971. אולם מהמידע שמגיע לאגודה לזכויות האזרח ולארגונים עמיתים עולה שהמשטרה נוקטת הליכים בעייתיים ביותר כלפי ילדים החשודים ביידוי אבנים בירושלים המזרחית, עד כדי פעולות המנוגדות לחוק ולנהלים.²³⁹ בין השאר ילדים נעצרים בשעות הלילה, ילדים בני פחות מ-12 שנים (גיל האחריות הפלילית) מעוכבים, וקטינים נחקרים שלא בנוכחות הוריהם. חלק ממעצרי הילדים בירושלים המזרחית, המתבצעים על ידי מסתערבים או בלשי משטרה סמויים, מתרחשים במרחב הציבורי, ולעתים תוך כבילה באזיקים ושימוש באלימות חמורה.²⁴⁰

ככלל, בסמכותה של מח"ש לטפל בתלונות שהעונש עליהן הוא שנת מאסר ומעלה. לעתים מתגלה במהלך החקירה שהשוטרים הפרו את הוראות חוק הנוער, אך מדובר בעבירה שהעונש עליה הוא פחות משנת מאסר ועל כן אינה בסמכותה של מח"ש. במקרים כאלה חלה על מח"ש חובה להעביר

²³⁸ דוח ועדת אור, ה"ש 197 לעיל, שער שישי: סיכום והמלצות.

²³⁹ חשוב לציין שהפרות של חוק הנוער נעשות לא רק בירושלים המזרחית, אלא בכל הארץ, וכלפי קטינים ממגזרים שונים וכאלה החשודים בעברות שונות. כך למשל תוארו בכתבה במוסף סופשבוע של מעריב הפרות כגון תשאול במשך כל שעות הלילה, מניעת ייצוג משפטי, איסור על כניסת הורה מלווה ועוד. בין הנפגעים – נער שעוכב לחקירה בשל קטטה בבית הספר, נערים שנחקרו בחשד לשימוש בסמים, קטין שנחשד בפריצה, קטינים שנעצרו בחשד לפעולות "תג מחיר" ונערים שנעצרו בעת פינוי מאחז. יפעת ארליך, **החוק קטין עליהם**, מעריב – מוסף סופשבוע ו-nrg-מעריב, 23.11.2012, <http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/418/455.html>.

²⁴⁰ להרחבה ראו: **זכויות האדם בישראל – תמונת מצב 2011**, ה"ש 1 לעיל, עמ' 27-31; **הפרת הוראות חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 בטיפול המשטרה בקטינים בירושלים המזרחית**, ה"ש 231 לעיל; **ילדים בישראל ובשטחים נתונים להפרות שיטתיות של זכויותיהם במעצר ובמאסר**, אתר האגודה לזכויות האזרח, 2.7.2012, <http://www.acri.org.il/he/?p=22292>.

מיוזמתה את התלונה לטיפול המחלקה לתלונות הציבור במשטרה.²⁴¹ אולם במקרים שהגיעו לידיעת האגודה לזכויות האזרח מח"ש נמנעה מלחקור כראוי תלונות כאלה ואף לא העבירה אותן למחלקה לתלונות הציבור במשטרה. כך, סגרה מח"ש בעילה של חוסר ראיות או חוסר אשמה תיקים שכללו עיכוב או מעצר של קטינים, הקטן שבהם בן 7 בלבד; חקירות של קטינים באישון לילה וללא נוכחות הוריהם; וכבילה של קטינים באזיקים במהלך הנסיעה לתחנת המשטרה.

דוגמה אחת מרבות:²⁴² ע', בן 16, הגיש תלונה במח"ש, ועל פיה בדרכו לבית סבו נקלע לתהלוכת חתונה בעיר העתיקה. שלושה שוטרי מג"ב תקפו אותו, הפילו אותו על הרצפה והכו אותו באלות בכל חלקי גופו. מהמכות נשברה אחת האצבעות בכף ידו השמאלית, אפו דימם, ראשו נפצע וסימנים כחולים כיסו את גבו. תלונתו למח"ש נסגרה בעילה של חוסר ראיות; בהודעת הדחייה נאמר כי "ניתוח הראיות והגרסאות השונות העולות מחומר החקירה, הביאו לכלל מסקנה, כי סיכויי ההרשעה בתיק אינם סבירים." אולם עיון בחומר החקירה העלה כי מלבד עדותו של ע' יש מסמכים רפואיים ותמונות מיום האירוע המעידים על פציעותיו. כמו כן יש עדות של הקמב"ץ שהיה ממונה על האירוע, ובה הוא מציין בפירוש שראה את השוטרים מכים את הקטין באלות כאשר הוא שוכב על הרצפה. על פי עדותו "זה היה חלק מביצוע מעצר בתוך המון זועם, [אבל] יכול להיות שהיה אפשרי להשתלט על החשוד בדרכים אחרות." בעדויות השוטרים החשודים שבתיק אין הסבר מניח את הדעת לשימוש המופרז בכוח נגד הקטין, ובגרסאותיהם יש פגמים שפוגעים באמינותן ושיש בהם כדי לחזק את גרסתו של הקטין.

האגודה לזכויות האזרח הגישה בשנה האחרונה מספר עררים על החלטות מח"ש לסגור תיקי חקירה בתלונות של תושבי ירושלים המזרחית. בחלק מהמקרים השתנתה ההחלטה בעקבות פניית האגודה ואף הועמדו שוטרים לדין; בעניין אירועים אחרים טען משרד המשפטים כי "הודעות הערר אינן מדויקות, ואינן משקפות את התמונה והרקע המלאים של האירועים".²⁴³ במרס 2012 פנתה האגודה לראש מח"ש בעניין טיפול המחלקה בתלונות קטינים בירושלים המזרחית,²⁴⁴ ועד כה לא התקבלה תשובתו.

²⁴¹ חובה זו קבועה בפקודת המטה הארצי מס' 06.03.03 לעניין חקירת אנשי משטרה על ידי המשטרה ועל ידי המחלקה לחקירות שוטרים, וכן תואמת את כללי המשפט המינהלי, הקובעים כי במקרה שבו פנייה מגיעה בטעות לרשות שאינה מוסמכת לטפל בה, עליה להעבירה מיוזמתה לגורם המוסמך (סעיף 2 לחוק לתיקון סדרי המנהל (החלטות והנמקות), תשי"ט-1958).

²⁴² המקרה מתואר בפירוט בערר על סגירת התיק שהגישה האגודה לזכויות האזרח בשמו של ע' ב-2.8.2012, <http://www.acri.org.il/he/wp-content/uploads/2012/12/EJminors-arar2.pdf>. דוגמה נוספת היא סיפורו של ח' ג' בן 17, שהאגודה הגישה ערר בשמו ב-8.5.2012, <http://www.acri.org.il/he/wp-content/uploads/2012/12/EJminors-arar1.pdf>. עררים הוגשו על סגירת תיקי חקירה של מח"ש, 6.6.2012.

http://www.btselem.org/hebrew/accountability/20120605_appeals_on_closing_of_files. ראו גם: מיכל פומרנץ ונסרין עליאן, בעיות העולות מטיפול המחלקה לחקירות שוטרים בתלונות של קטינים על אלימות שוטרים והפרות חוק הנוער בירושלים המזרחית, האגודה לזכויות האזרח, מרס 2012, <http://www.acri.org.il/he/wp-content/uploads/2012/07/EJminors0312.pdf>. וכן: שוטרים שלקחו לחקירה פלסטיני בן 7 לא יועמדו לדין, ה"ש 233 לעיל.

²⁴³ תגובת משרד המשפטים כפי שמובאת בידיעה באתר הארץ, שוטרים שלקחו לחקירה פלסטיני בן 7 לא יועמדו לדין (ה"ש 233 לעיל): "הודעות הערר אינן מדויקות, ואינן משקפות את התמונה והרקע המלאים של האירועים. מח"ש פועלת לאיסוף ראיות בתוך סיטואציות מורכבות, של ריבוי משתתפים, פעילות מבצעית של שוטרים המצויים לעתים תחת איום. כמו כן, לא אחת גורמים שונים טוענים טענות כזב או טענות מוגזמות נגד שוטרים מטעמים כאלה או אחרים, כדי לקדם את עניינם האישי. למרות המורכבות המובנית, פועלת מח"ש בנחישות למצות חקירות במקום בו מתעורר חשד לחריגה העולה כדי עבירה פלילית של שוטר".

²⁴⁴ פניית האגודה לזכויות האזרח מיום 27.3.2012.

<http://www.acri.org.il/he/wp-content/uploads/2012/11/mahash-minors270312.pdf>